

МОТИВИ

към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2011 г. за условията и реда за извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи, включително и за заплащането на разходите на лечебните заведения (обн., ДВ, бр. 91 от 2011 г.)

Причини, които налагат приемането на нормативния акт

През 2011 г. влезе в сила Наредба № 2 от 2011 г. за условията и реда за извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи, включително и за заплащането на разходите на лечебните заведения (обн., ДВ, бр. 91 от 2011 г.). Съгласно чл. 30 и чл. 31, ал. 1 от посочената наредба разходите за 1 (една) съдебномедицинска експертиза на труп (аутопсия) възлизат на - до 120 лева, като в тях са включени режийни разходи (ток, вода, климатизация, вентилация и т.н.), разходи за медицински консумативи (ръкавици, престилки, калцуни, контейнери, чували и т.н.), транспорт, както и за извършени изследвания (за определяне на съдържание на наркотици в урината и на алкохол в кръвта, за определяне на кръвни групи, хистологични изследвания и др.)

Анализът на данните за постъпилите приходи от аутопсионна дейност сочат, че за периода 2011 г. – 2018 г. са издавани план сметки за разходите по чл. 30 от наредбата, които не са покривали изцяло направените от лечебните заведения разходи. Заложено в наредбата нормативно ограничаване на размера на разходите до 120 лв. за една аутопсия, води до отрицателни финансови резултати за съдебномедицинските структури в страната, което от своя страна създава значителни финансови затруднения за лечебните заведения, в които са разположени.

В чл. 30, ал. 4, т. 1 от наредбата е определен размера на разходите на лечебните заведения за извършване на съдебномедицинска експертиза на труп - до 120 лв., който не отговаря на действително направените разходи за извършаване на дейността, в това число не е отчетен труда на участващите в целия процес на аутопсията, а именно помощния персонал.

В приложението към чл. 31, ал. 1 от наредбата „Разчет на необходимите разходи за провеждане на една съдебномедицинска експертиза на труп“ заложените максимални стойности на елементите, които формират общия размер на разходите са били актуални към момента на изготвяне на наредбата. Освен това, така определените елементи обхващат голям брой услуги и дейности, което е предпоставка за некоректното им остойностяване.

Заложените финансови параметри на действащата в момента наредба не позволяват пълното отчитане и изплащане на направените реални разходи за извършването на аутопсии, което оказва неблагоприятно въздействие и ощетява финансовото състояние на лечебните заведения и като цяло обрича съществуването на съдебномедицинските структури в Република България. Тази дейност се оказва презумптивно губеща, респективно губещи са лечебните заведения с държавна и общинска собственост, в които са позиционирани съдебномедицинските структури.

В структурата на съдебната медицина в Република България са сформирани 31 (тридесет и едно) отделения/клиники и катедри, позиционирани в университетски и областни болници. В момента в страната работят около 70 лекари с призната специалност „Съдебна медицина”, като една не малка част от тях са в пенсионна възраст. В страната има области в които няма специалисти по съдебна медицина, което налага при нужда да бъдат командирани от други области. В 12 областни съдебномедицински структури работи само по един съдебен лекар. Незаетите щатни бройки за специалисти по съдебна медицина в страната са седем. За оптимално съществуване на структурите по съдебна медицина в страната са необходими около 20 нови щатни бройки за лекари. Специализиращите тази специалност лекари в момента са 7 (седем) души, което е недостатъчно за покриване нуждите от специалисти след приключване срока на специализацията им. Ниско е заплащането и на помощния съдебномедицински персонал в страната (лаборанти, санитарни, препаратори и помощник химици), без които е невъзможно да се осъществи качествена експертиза. Затрудненото финансово състояние на съдебномедицинските структури ще продължава да прави специалността „Съдебна медицина“ неатраaktivна и нежелана от младите лекари в страната.

На основание гореизложеното следва да се направи извода, че възниква необходимост от промяна в посочената по-горе наредба.

Цели, които нормативният акт си поставя

С предложените промени се цели да бъде преустановено ощетяването на лечебните заведения, в които са разкрити структури по съдебна медицина, което би се постигнало с актуализиране и осъвременяване на стойността на разходите за извършване на съдебномедицинска експертиза на труп, които възложителите да възстановяват своевременно и в пълен размер, след представяне на първичен счетоводен документ.

Предвид факта, че възложителите са държавни органи (Министерството на вътрешните работи и Прокуратурата на Република България), които управляват публични средства, при спазване на принципите заложиени в чл. 20 от Закона за публичните финанси, е необходимо размерът на разходите на лечебните заведения за

извършване на съдебномедицинска експертиза на труп да бъде административно регулиран. В този смисъл, при изготвянето на проекта за изменение на наредбата, размерът на визираните разходи е актуализиран на базата на сравнителен анализ, при съобразяване със спецификата на дейностите за извършване на аутопсии.

В Приложението към чл. 30, ал. 2 са определени видовете разходи, които се извършват при провеждане на една съдебномедицинска експертиза на труп (аутопсия), като разделение е направено между разходите, които се извършват при всяка аутопсия (преки и непреки) и такива, които се правят при необходимост и при изрично заявяване от възложителя (допълнителни изследвания и други разходи). Така направеното разделение ще доведе до коректното остойносттаване на извършените дейности, вложените материали, лекарствени продукти, консумативи и други разходи при извършването на съдебномедицинските експертизи.

Предвижда се Министерството на здравеопазването да предоставя средства за подкрепа на структурите по съдебна медицина за подобряване на материално-техническата обезпеченост и капацитета от медицински специалисти и помощен персонал. Това ще стане след изготвяне на договори между Министерството на здравеопазването и лечебните заведения с разкрити съдебно медицински структури в състава си, за условията и реда за получаване на средства след представен отчет за извършена дейност и кадрово обезпечаване през предходната година.

Средствата ще се предоставят за поддържане капацитета на тези структури на база брой медицински специалисти, участващи в изготвянето на съдебномедицинските експертизи, като се определи средномесечен разход за лекар с призната специалност „Съдебна медицина“ и за помощния съдебномедицински персонал.

Очакван резултат от прилагането на проекта на наредба

В резултат на предложените промени ще се постигне възстановяване на размера на реално извършените разходи от лечебните заведения за осъществяване на дейностите по извършване на съдебномедицинските експертизи (аутопсии). От друга страна промените ще доведат до стабилизиране на структурите по съдебна медицина в страната и ще направи специалността „Съдебна медицина“ по-атраaktivна и желана от младите лекарите в страната.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Финансовите средства, необходими за прилагане на проекта на наредбата за периода 2020-2022 г. са в размер на 2 532 000 лв. Въвеждането на промените в наредбата няма да доведе до финансова тежест за лечебните заведения.

Финансовите средства, необходими за осъществяването на намеренията на Министерството на здравеопазването за предоставяне на подкрепа за лечебните заведения с разкрити структури по съдебна медицина са в рамките на предвидените в проекта на Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г. бюджет на Министерството на здравеопазването.

По предварителни данни в лечебните заведения в страната работят около 70 лекари с призната специалност „Съдебна медицина“ и около 40 специалисти помощен съдебномедицински персонал. Разчетите за финансовите средства, които Министерството на здравеопазването ще предоставя на лечебните заведения са направени на база минималния размер на началните месечни основни заплати по категория персонал, посочени в чл. 47, ал. 3 от Колективния трудов договор в отрасъл „Здравеопазване“. За лекар със специалност е определена начална месечна основна заплата 1 300 лв., а за специалистите по здравни грижи и помощния персонал (медицински лаборанти, санитарни, препаратори и помощник химици) - 950 лв. Използван е коефициент, обвързан с нивата на компетентност на структурите по съдебна медицина, определящ финансовите средства за всяко лечебно заведение.

За периода 2020-2022 г. необходимите средства са с размер на 1 732 000 лв. за всяка година и са предвидени в средносрочната бюджетна прогноза на Министерството на здравеопазването.

Промяната на размера на разходите на лечебните заведения за извършване на съдебномедицинска експертиза на труп в Приложението към чл. 30, ал. 2 от Наредбата се предвижда да влезе в сила три месеца след обнародването ѝ в Държавен вестник. Във връзка със законоустановените им функции и с цел обезпечаване на потребностите при изпълнението им, необходимите средства за тези дейности следва да бъдат извършвани в рамките на предвидените в Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г., респективно по бюджетите на държавните органи с функции по разследване, които възлагат извършването на съдебномедицински експертизи и/или одобрени допълнителни разходи.

В разчета за необходимите финансови средства не са включени разходите, свързани с допълнителните изследвания и други разходи, определени в т. 3 от Приложението към чл. 30, ал. 2, предвид спецификата им и факта, че се извършват инцидентно и само след изрична заявка от разследващите органи, които възлагат извършването на съдебномедицински експертизи.

Общия максимален размер на преките и непреките разходи в Приложението към чл. 30, ал. 2 от проекта на наредбата (до 320 лв.) е определен въз основа на анализ на реално извършваните разходи от лечебните заведения с разкрити структури по съдебна медицина, като разликата представлява увеличение от 200 лв. за извършване на съдебномедицинска експертиза на труп.

Анализ за съответствието с правото на Европейския съюз

Проектът не е свързан с въвеждане на изисквания на правото на Европейския съюз, поради което не е необходимо изготвянето на анализ за съответствие с него. След извършена преценка за съответствие с европейското право се установи, че обществените отношения, предмет на проекта на наредбата, не са регламентирани в европейското законодателство. Уредбата на обществените отношения, предмет на проекта на наредба, е въпрос на национално решение и е от компетентността на отделните държави - членки. Това произтича от разпоредбата на чл. 168, пар. 7 от Договора за функциониране на Европейския съюз, която предвижда изключителна компетентност на държавите - членки.